

Jana Popelková

Folkloristické práce Františka Bartoše a literatura pro děti

bakalářská práce

Ústav české literatury a komparatistiky FF UK

Tématem předložené práce se stala osobnost Františka Bartoše, moravského filologa, národopisce, editora a pedagoga, který svou dobově významnou a inspirativní koncepci literatury pro děti založil – oproti mravokárnému didaktismu – na znalosti dětské psychologie a zprostředkovávání bohatství dětské folklórní poezie a lidové slovesnosti vůbec. Postihnout místo a přínos Bartošových folkloristicky zaměřených prací v kontextu utváření moderní literatury pro děti a mládež na přelomu 19. a 20. století se také stalo úkolem práce Jany Popelkové.

Autorka, vedena snahou zachytit nejprve šíři Bartošovy činnosti v dobovém kontextu a poté se zaměřit na jeho vztah k dětské literatuře na vybraných textech, postupovala ze široka, nicméně dle zadání logicky. Práce je tedy přehledně strukturována, postup výkladu je zřetelný. V úvodních kapitolách vymezuje pojem folklor a ve značné zkratce sleduje proměny tohoto fenoménu od konce 18. století, snaží se přitom naznačit „úsilí spisovatelů a kritiků o povznesení literatury pro děti a mládež“. Dále podává přehled života a různorodého úsilí Františka Bartoše, jeho díla i organizační činnosti, soustavněji se zaměřuje na autorův vztah k literatuře obecně a poté zejména na jeho pojetí literatury pro děti. Cituje přitom i z jeho „zásadní stati“ Život a literatura (1882), v níž je soustředěna Bartošova koncepce literatury vycházející z nutnosti poznání národní lidové kultury; není ovšem zřejmé, zda ji cituje přímo (odpovídající položku nenacházíme v soupisu primární a sekundární literatury), či zprostředkovaně. Odvozenost, nedostatek bezprostřední zkušenosti s dobovými texty v širším záběru je vůbec slabinou předložené práce. Nejvýraznější je v této souvislosti naopak podkapitola zaměřená na „popis sbírky“ Naše děti (1888, rozšířené vydání s ilustracemi Mikoláše Alše však nevyšlo „o rok později“, nýbrž o deset let později, předmluva k tomuto vydání je datována 16. 3. 1898), v níž autorka představuje postupně obsah tohoto souboru, na příkladech charakterizuje žánry, motivy a Bartošovy postupy. Samostatná kapitola věnovaná knize Kytice (b. d., 1906) je sice nadepsána „charakteristika sbírky a analýza jejích textů“, nicméně dvě strany věnované této edici lidové poezie pro děti rozhodně očekávání

dané tímto titulkem nespĺňujú, ani splnit nemohou. Celek práce i její interpretační polohu koneckonců posiluje kapitola srovnávající tvorbu Františka Bartoše s vybranými texty pro dětské čtenáře od Josefa Kožíška a J. V. Sládka, resp. tematické shody a odlišnosti. Závěr odpovídajícím způsobem shrnuje průhledy a stvrzuje tím rovněž problematické momenty: již příliš široký záběr vede k převaze kompilačního způsobu práce, snahu o mnohostrannost se nepodařilo vyvážit analytickými, interpretačními pasážemi nebo pokusy o ně.

Jana Popelková se opírá o vyhovující znalost primární a sekundární literatury, na tomto základě pojednala zvolené téma uceleně. Stylisticky její práce vyznívá dosti neobratně, zahrnuje vyšínutí z vazeb, zbytečné opisy, překlepy, ale i gramatické chyby (shoda podmětu s přísudkem) atp. Lze však najít též faktografické chyby (vydání Čelakovského Ohlasů). Rezervy jsou rovněž v zápisu a užívání poznámek pod čarou, jež v podstatě pouze odkazují k zdrojům citátů či parafrází, ovšem nedůsledně (kde se např. vzaly názory W. Götze, zmiňované opakovaně na s. 17?).

Závěrem lze konstatovat, že Jana Popelková prokázala schopnost utřídění a rozvržení daného materiálu a literárněhistorického popisu. Její bakalářská práce naplňuje zadání a stanovený cíl. *Doporučuji* ji proto k obhajobě a vzhledem k výše uvedeným rysům navrhuji hodnocení *dobře*.

PaedDr. Luboš Merhaut, CSc.

V Praze 3. února 2014